

Tas Patweefchu draugs.

1842. 16 Juhli,

29ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Rihgas. 1mâ Juhli, paschas augsti zeenigas Keisereenes dsimschanas deenâ, palikke 25 gaddi, kamehr muhsu mihti Keiseri eedewahs laulibâ. Swinneja tadeht arri pee mums to deenu ar sawadu gohdu. No rihta katra draudse fanahze sawâ basnijâ, Deewam pateikt un winnu peeluhgt; preeksch pussdeenâs puhte trummetes un fitte warra-bungas us raht-uhsti un Schwarzeneipter-uhsti, general-gubernaters Keisera dahrsâ apmeeloja augstakus teefas- un karrakungus; no walneem gohdam schahwe is leeleem gabbaleem un wakkarâ ar raibahm gohda swezzehm isrohtaja brangi wissu Keisera dahrsu, fur jauks musih-fis atffanneja un taudis pa tuhksstoscheem staigalaja skattitees un preezatees. — Lai Deews wehl ilgi usturr mihtu semmes tehnu un maheti!

Miswinna neddelâ te gaddijahs, ka weenam kutscheram, kas jau 14 gaddus ar gohdu sawâ deenestâ stahwejis, gruschi biji ja-wedd laukâ, bet aismir se schkippli nemt lihds. Zerreja tâ patt jau wahgus apgahst. Tik ar mohkahn winnam isderwahs; bet luhk', pahrraustijahs — un pehz pahri deenahm sawu garru islaide.

Is Wihnes pilssehtas, Wahzsemme. Zur tat deenâ un stundâ, kad ta leela faules aptumfchofchana gaddijahs, debbes ne bija apmahzees wis, kâ dauds zittâs weetâs. Pahrr to tur pilssehtneeki gauschi preezajahs, ka nu paschi dabbuja raudsiht, ka mehnes faulei tâ gahje preekschâ, ka scho pa diwahm minutehm pa wissam ne warreja redseht. Pa tuhksstoscheem taudis tur stahweja us walneem, jo labbaki skattitees zaur kihkereem un zittahm glahsehm; un daschs gudrs kungs arri turreja siltuma-mehru rohkâ luhkoht, woi ne pa to pakrehflibas brihdi laiks druzjin palikschohht aukstaks. Un teescham, mehrr no 9 grabdeem kritte us 7; bet tik ko faule atkal nahje redsama, mehrr arri rahdija to preekschaju siltumu.

Is Parihsches. Pirmâ Juhli-deenâ kehina wezzakajs dehts, tas frohna mantineeks, erzogs no Orleans, preeksch pussdeenâs eeksch Parihsches spirgts un weffels eelehze sawôs rattôs, aibrault us kehina dahrsa-pilli, tur sawus wezzakus wehl us brihtiku apmekleht, pirms dohschotees us garraku zellu. Pa-

ſchâ zekkâ atgahdajahs, ka Fehninfch ſchodeen tuhlin pehz pulſſten diwpadſiniteem jau no mahjahm isbraufſchoht, un ka taggad wairs ne effohht taht no tachs ſtundas, ta pehz pawehleja poſtes-wihram lai jel tſchaklafi brauz, ka tehwu wehl warroht atrast mahjâs. Poſtes-wihrs paklauſija, un ſirgi ſahze pa to taiſni isbruggetu zekku ſkreet kâ wehifch. Prinziſ, kautgan puifis mekleja winnu apmeerinaht, tatkhu eedohmajahs, ka ſchis wairs ſirgus ne warroht waldihht, gribbeja tadehl glahbtees un islehz no ratteem ah râ, — bet af tawu nelaimi, peefchi ſapinkelejahs rattu ſikſuês un wiſch us galwu noſtritte ar tik leelu warru pee ſemmes, ka winnam us weetas muggura-kauls eeluhſe, un wiſch wehl trihs reiſes apwehlahs. Weens ſaldats, kas ne zil taht no turrenes ſtahweja wakti, atſkrehje un winnu uszehle, bet affins ſtraumehm printſcham tezzeja no muttes, ka wiſch tuhlin bija ja=eenefs kahdâ nammâ zekmallâ, kur wiſch arri pehz ihſa laika, kad Fehninfch, Fehnineene un wiſſi Fehnina raddi us ahtrahar rohkahm bija atſkrehjuſchi, pulſſten' tſchetrêds ſawu garu islaide. Winna paſcha gaſpaſcha, ta erzogeene no Orleans, ne bija klahht, bet wehl us ſemmehm, kur winnâ ſcho waſſaru behnejahs. Behdas, ne=isſakkam' leelas, taggad pa wiſſu Spreantſchu ſemmi!

Is Zirſas draudſes, Widſemmê. Trefchêds waſſaras ſwehtkôs Jaun-Adleenteefcheem jaunu ſkohlû eefwehtija. Gohds Deewam, ka nu tik tahtu eſſam! Gan bij' leela puhleſchana un darboſchana, bet Deews palihdſeja. Nu mums jauna un ſmukka ſkohlâs-mahja uſtaifita, ar diwi kambareem un tſchetreem lohgeem. "Bet woi tad Jaunas Adleenas pagastam lihds ſchim ſkohlâs mahja wehlnê maſ ne bij'?" tâ laikam Latweeſchu draugs waiza. Bij' gan; bet nu jau trihs gaddi, tad tas rentineeks, kas cobrihd to muifchu waldija, wezzu ſkohlû pahrtaiſija par frohgu. Woi tizzefeet, woi ne, — bet naw mellohts. Kur zittakahrt behrnus mahjia Deewa wahrddes un Deewu teize ar mihligahm garrigahm dſeefmahm, tur nu zittadu ſkohlû eetaiſa, laudis ar brandawihnu willinaht us dſerſchânu un lihderibu. Pateefiba gan, ko muhſu Luters ſalka: "Wels irr ſkohlû eenaidneeks, tapehz ka winna walſtiba maſumâ eet, kur jaunus laudis pa reiſi mahja." — Bet ko nu darriht? kur nu behrnus mahziht? Skohla, ispoſhtita, apſimeeta, ſchur tur mekleja weetinu, kur peemestees; ſaimineeki nabbadſinu labpraht ne gribbeja usnemt, jo zitti to jau ſenn ne eeraudſija, — un tahdu eekſch muhſu pagasta ne truhkſt, kas frohgu wairaf zeeni, ne kâ ſkohlû, — zitteem ruhmes ne bij, un pa wiſſam eekſch rihtjahm ſeemas laikâ ſikta mahziſchana ais duhmeem, kas behrneem azzis grauſch. Sinnams, ka tâ ne warreja palik; pohſis bij kahjâs. Behrni, no wezzakeem palaiſti, palikke ne-mahziti; mahziba ifnogads gahje maſumâ, palaidiba wairumâ; kruſts un behdas bij mahzitajam un pagasta wezzakeem. Gan ſuhdſeja pee baſniſas teefahm, gan teefas pawehleja, — bet wis par welti, ſkohla ſawu wezzu weetu ne warreja atdabbuht, frohgs uſwinneja, — kamehr zeeniga Jaunas Adleenas leela mahte ſchehligâ prahtâ patti preekſch ſkohlâs zittu mahju pirke; ſcho nu pagasts no wezzas weetas pahrzehle tai weetâ, kur taggad ſtahw, pagasta widdû. Gohds Deewam! nu ta karroſchana pa gallam! Raut nu mums wiſſeem meera un

preeka faulite spihdetu, ka mehs no tahs jaunus skohlas ic teizamus auglus redsetu pee behrnu labba mahzibas, pee tauschu dshwofchanas un pee wiffadas gohdigas buhschanas. Kur labba mahziba eefaknojusees tauschu firdis, tur taifniba un mihliga buhschana atrohnama pee baggateem un nabbageem, tur grehki ne spehji zeltees, tur suhd wiffa leeka fajaukta buhschana, tur meers un preeks eefsch swehta garra ka augli rohdahs. Jo wairak skohlas, jo leelaka swehtiba. Palaischana, beskauniga buhschana, dsereschana, lihderiba un sahdsiba tur ween warr plehstees, kur laudis ne mahziti, kur skohlas nizzinatas un isphostitas. — a m c —

Pahr bischu flimmibahm un ka tahs ja-glahbj.

Gan irraid dauds wainu, zaur ko bittes firgst, un mirst, bet winnahm flimmibas wiffu-wairak useet, kad waffara irr flapja, drehgna un aufsta, tad traufi widdu drehgnumu eewelk, schuhni puhst, meddus skahbst, traufds rohnahs nelabba smakka un no ta bittes twihkst, dabbu zaur-eeschanu un beidscht gihbst. Arri, kad wifs ruddenis irr flapjsch, tad tahda traufâ, kas pawaffara naw labbi isflauzichts, widdu falna rahdahs un zirmini, ka arri tahs ohles, kas ruddeni fadehtas, sahl puhst, bittes no schahdu sapuüschu zirminu (ko ne spehji ahra isneit) smakkas twihkst un suhd. No schahdas nelaimes wehl warri sawas bittes glahbt, woi tohs skahdigus schuhnus isgreesdams, woi tahs bittes paschas eedschdams zittâ traufâ.

Bet tad waijadsehs bittes barroht ar schahdu barribu: nemm $\frac{1}{2}$ kohrteli tihra uhdena, peeleez puss farroti annihsu fehflu, iswahri to pohdinâ pee ugguns un islahf zaur lakkatinu; peh; panemm wairak ka pusskohrteli tihra meddus, samaisi to ar scho uhdeni kohpâ un barro ar to tahs flimmas bittes; no ta winnas drihs atspirgsees un stiprinasees. Bet fargees, ka meddu preeksch tam ne nemm no melneem schuhneem; jo ar tahdu meddu wiffas wahjas bittes jo drihsak isnihzinasi. — s — n.

Ihstens zilweku draugs.

Rahdu reis, kad nelaika schehligs Keisers Alekanders us Pohlu semmi brauze un Leischds ne tahl no Wilnas pilssehtas wiffseem saweem pawaddoneem preekschâ tikke, tad wiasch us reis eeraudsija, ka laudis uppes-mallâ no-skummuschu ko iswilke no uhdens. Wiasch muddigi lehze no wahgeem ahra, gahje turp un atradde, ka tee bij' nosihkuschu zilweku iswilkuschu. Ne weens Keiseru gan ne pasinne, bet tik brihnojahs ween, ka tas karrak-lungs gribbeja, lai raudsieu to mirruschu atkal us dshwibu mohdinahst. Tee gan sohltija winnam palihdseht; bet wiasch pats to lihki pa wiffam iswilke us mallu, nowilke tahs flapjas drehbes un tad sahje tam kruhti berseht. Zomehr wiffas winna puhles bija un palikke weltas. Pa tam winna pawaddoni arri atbrauze klacht, 3 leeli lungi, kurreu weens bija Keisera pascha dokteris, kas nu wiffi kohpâ neh-mahs pee ta nelaimiga puhletees: Keisers un tee diwi zitti lungi to lihki tur-

reja un tas dokteris wiffâ spehkâ sawu ammatu strâhdaja. — Zâ pubhejotees winneem trihs stundas pagahje, bet no dshwibas ne bij' ne kâ ko manniht un dokters jau spreede, ka nelainigais effoht pa gallam noslihzis. Keisers tatschu to wehl ne gribbeja tizzeht un pawehleja tam Aihkuscham ahderi laist. Un luhk! Keiseram par nezisfakkamu preeku, affins tezzeja kâ no dshwas meefas un drihs pehz tam nelainigais jau sahje druszin fungsteht. Nu schehligs Keisers no leela preeka aisgrahbtes, isfauze: "Nihfais Deews! schodeen tu man to mannas dshwibas dahrgako deenu dewis peedshwoht!" un tur klahr winnam preeka affaras pluhde pah waigeem. Keisers pars ar sawu lakkatu Aihkonam ahderi aisfehje, lifke winnu nodoht pee labbas apkohpschanas un tad aiseedams wiffu naudu, kas winnam tanni brihdi bij' klahr, tam isglahbtam eedewe. Wes ta winsch tam arri apfohlija ifgaddâ kahdu schehlastibas dahwanu doht, ko pateefi arri darrija.

A. L.

(Pee 27tas un 28tas lappas peederr pawaddons no wessela bohgena, fur lassams: I. No swehtu=daridamas tizzibas. II. Dseefmas: 1) Effeet schehligi. 2) Jesus mans labbas draugs. 3) Wiffu darri Jesus wahrda. III. Kâ ja=atbild us 6tu lihds 12tu jautaschanu, un IV. 15ta un 14ta jautaschana. — Pee schahs 29tas lappas peederr puffbohgens par pawaddonu, fur atrohbas: I. No teem stahsteem, kâ gahjis pasaulê ar fristigu tizzibu no Apustulu laikeem lihds taggad: ohtra laika pitmas nobalkas beidsa=ma pufse. II. Luhgschana, us altari skaitita, tad jaunus maifes laikâ jaunu mahzitaju eewedde sawâ drandse, un III. 15ta un 16ta jautaschana.)

Siina, zil nandas 15. Zuhli=mehn. deenâ 1842 eeksch Nihges makfaja par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Subr. nauda. Rb. K.	Par	Makfaja:	Subr. nauda. Rb. K.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 70	1	pohdu (20 mahrzineem) waffu	7
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 25	—	tabaka	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	3	—	sweesta	2 20
—	ausu	90	—	dselses	75
—	strau	1 60	—	linnu, frohna	1 80
—	rupju rudsu=miltu	1 70	—	brakka	1 60
—	bihdeletu rudsu=miltu	2 50	—	kannepu	1
—	bihdeletu kweeschu=miltu	4	—	schkhtu appinu	2
—	meeschu=putraimu	1 90	—	neschkhtu jeb prezzes appinu	1 20
—	eefala	1 20	—	muzzu silku, eglu muzzâ	7
—	linnu=fehklas	2 50	—	lasdu muzzâ	7 25
—	kannepu=fehklas	1 50	—	smalkas fahls	4
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3	—	rupjas baltas fahls	4 40
barrotu	wehrschu galku, pa pohdu	1 20	—	wahti brandwihna, puffedegga	8 50
			—	diwdegga	10 50

Lihds 14. Zuhli pee Nihges irr atnahkuschu 780 fuggi un aibbraukuschu 668.

Wrihtw drikkht. No Widssemes General=gubernementes pusses: C. N. Bertholz.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 29.

16 Juli 1842.

S t a h s t i,

gahjis pasaulé ar fristigu tizzibu no Apustuku laikeem lihds taggad.

D h t r a j s l a i k s.

No Keisera Konstantin lihds pahwestam Gregor tam septitam.

(No 325ta gadda lihds 1073schai pehz Kristus peedsimschanas.)

Pirma nodalla.

Rà ar fristigu draudsi tanni laikâ gahje, pehz winnas ahrigas buhschanas.

(Weidsama puffed.)

Pee teem Gotheem, kas wakkara puffed dshwoja, fristigus laudis tik nikni ne wajaja, kâ pee teem, kas rihta puffed, un biskaps Ulfilas wehl pats to preeku peedsihwoja, ka winnu kehniusch, Frutig er wahrda, liffahs fristitees un ka fristiga tizziba labbi gan pee winna appakschneekeem isplehtahs. Bet ne zil ilgi, tad sahje prett Kristus draudsi wakkara puffed wehl niknakas wehtras plohsitees, kas schittahs tai pa wiffam gallu taifst, bet flawehts Deews! tã tik schittahs ween, jo Deews to ne lahwe wis, un greefe wiffas tahs wehtras sawai draudsei par labbu. — Tahdâ dahrsâ, kas woi swirgdbainâ woi purrainâ semmê irr ustaifita un kur tik weenkahrtigi augliga semme uswesta, schi semme ar laiku tik aplam noleesa un zaur to karstumu gluschi kâ isputt, ka dehstini wairs ne mas ne isdohdahs un nihjin isnihkst. Tad, sinname, dahrsneekam wajaga jaunu semmi atwest un dohbehm uskafst. Tee fakaltusch, isnikusch dehstini tad, sinname, arri wiffi jaisrawe, un pa wiffu dahrsu drihs ne salka lappina wairs irr redsama, tik to jaunu, trefnu, melnu semmiti eerauga, bet jau dahrsneeks nahk, un sawu dahrsinu atkal apsehj, un luhk, nahk arri jauks pawaffaras laiks, kur arri jau winna sehja usdihgst un auglojahs. Tã patt arri notikke ar Kristus dahrsinu tanni laikâ. Pa wakkara puffed tur semme gan arri buhs bijust noleesufi, kad Deews stã un brã gaddu-simteni sawu dahrsu mallu mallâs ar jaunu semmiti aplaifija. Prohti: sahje le els pulks wiffadu tautu tannis strehks pa wakkara puffed no weenas semmes us ohtru staigahr, un tã drihs diwi simts gaddus zaur no 375ta gadda pehz Kr. peeds. lihds 568tam irr wasajuschahs aplahr, un tã irr notizzis, ka eelsch Ciropias un pa Seemel-Afrikas juhr-mallu drihs ne weena patte tauta ne palikke sawâ wezzâ weetã. Schahs tautas, kas itt kâ pluhdi pahr tahm semmehm us wakkara puffed gahsahs, ihsteni nahze no teem warreneem kalneem, kas melnas un kaspiikas juhras starpã atrohдахs un no turrenes taifni zaur Ahnias widdu steepjahs. Tã pirma tauta, kas tã no sawas weetas sahje dohtees prohjam, bija tee Goti, un tã kâ wilni, juhr-mallai gahsdamees wirsi, weens ohtram dsennahs pakkat, tã arri tahs zittas tautas weena ohtru teem Gotheem dsinne pakkat, kamehr winnas itt kâ leela straume wiffas Ciropias semmes lihds pat wakkara gal-

lam pahrlubde un tur wehl pahr to schauru juhreas gatwu gahsahs pahri, arri Seemet-
Ufriku pa mallahm appluhst. Jau 400tâ gaddâ, kad Keemeru Keisers Theodosius ne
fenn bija nomirris un fawu leelu walstibu, diwâs puffed, pa rihsta puffi un pa wakkara puffi
eedallitu, faweem abbeem dehleem Arkadius un Honorius bija atwehlejis, jau
tad tas West-Gothu Kehniensch, Alarich wahrâ, taifijahs, to jauku, augligu Itahlies-
semmi ar kerra-spehku uswarreht. Gan winnam ne isdewahs wis, bet tik fo winsch bija
aisdsihts, tad no seemeta puffed atkal zits warrens kerra-spehks to sweschu tautu, to
Swewu, Aust-Gothu, Alahnu, Wandahlu un Burgundu, ar fawu wirsneeku, to affins-
kahrigu Kadagais, eelausahs Keemeru walstis. Kaut gan Keemeru ne jaudaja wis
wunneem kerra spehku pretti-subtiht; tatschu, Deews sinn kâ, gaddijahs, winni itt kâ no
ballehm fagrahbt, bes dsinneja aiskrehe tannis Apennihn-kalnôs, fur zitti baddu mirre,
zitti eekritte wangôs. Nu Keemereem wehrgu tik pahrlaeku dauds bija, ka winni par
weenu paschu selta-gabbalu leelu pulku zilweku pahrdewe. Tomehr zaur to Rohmas zee-
schanas ihsten tik bija uskawetas ween. No 408ta gadda lihds 410tam West-Gothu Keh-
niensch Alarich wehl trihs reises eelausahs Itahlies-semme un treschâ reisê winnam isde-
wahs, Rohmas-pilssehtu paschu uswarreht un ar laupischanu, sohbeni un ugguni gluschi
isposhtih, tik ween tohs kristigus zilwekus un winnu basnizas winsch schelodams liffe
fargabt. Pa tam tee Swewi, Wandahli, Alahni, Burgundi un wehl zittas wezzas
Wahz' tautas bija gahsuschahs pahr Sprantschu semmi, kas to laik' lihds ar Calenderu un
ar Spahnieru semmi arri pee leelas Keemeru walstibas peederreja, un tur winni mallu
mallâs isnihzinaja wissu, fo tik atradde ween. Tahs leelas, smuffas pilssehtas pee Rein-
uppes: Trier, Mainz, Wormse, Speier, Strahsburge un wehl zittas fadedsinaja pelnu
pelnôs un nokahwe arri dauds tuhstoschus kristigu zilweku. Tahdas paschas breefmas
arri notikke Spahnieru semme. Pagani nokahwe tohs kristigus bissapus un mahzitajus,
isklihdinaja tahs kristigas draudses, un lohseja, kam tahs uswarretas semmes us preekschu
lai peederr. Tee Swewi un Wandahli winneja Sprantschu semmi, tee Alahni Portu-
gihseru semmi, un zittas wezzas Wahz' tautas eedsihwojahs Spahnieru semme. Bet ne
zil ilgi, tad tee West-Gothi eezehle warrenu waldischanu Sprantschu semme un dsinne tohs
Wandahlus un Alahnus no winnu weetahm prohjam. Schee nu ar fawu wirsneeku Gen-
serich gahje pahr juhru us Ufriku, un tur kâ swehri trakkoja, to seemeta juhmallu pa
wakkara puffi lihds par Kartahgo-pilssehtai negantigi isposhtija, un pahr wissahm schahm
mallahm waldischanu eezehle, kas tohti spehzigâ bija un drihs arri pahr Sizihlies, Sardinies,
un Korfikas-fallu dabhuja wirsrohku. Winni wehl wairak fawu walstibu buhtu isplehtu-
schi, ja tas West-Gothu Kehniensch Theodorich ar fawu kerra-spehku winnus ne buhtu
apdraudejis. Bet sta gaddu-simtena widdû winni zittu sweschu tautu, tohs Hunnus,
luhdse, lai winneem nahfoht palihgâ prett teem West-Gorheem. Tee Hunni preekschlaitâ
arri ihsten dsihwoja Kaukasies kalnôs pee Usowes-juhreas un no turrenes lihds ar tahm zit-
tahm tautahm bija nahkuschu Ciropias semmes. Winnu Kehniensch, Attila wahrâ, bija gan
mass no auguma un nejauks no waiga, bet firds winnam neganti nessahs us karru un affins-
isleeschanu; tapeh3 kerra semme istrushahs, kurrak winsch tik nahze tuhwmâ. Pats few
nosauze par God egifel, tas irr pahrtulkohts: Deewa pahtaga; bet ir tee zilweki, kas no
Deewa pascha ne bihjahs wis, tok ballojahs no schahs winna pahtagas. Pasaul' leelu kerra-
spehku waddidams, kam, kâ teiz, wiss-masaf 400,000 wihri effoht bijuschu, winsch pa Donau-
uppes mallu no leijas nahze us augschu, un fur ween staigaja, tur kahwe un bedsinaja. Pee

Bodenefara wüfch pährzeblahs pähr Reinuppi, lifke tahs nu pat tur pee Reinuppes atkal usbühwetas pilsehtas no jauna fadedsinacht un steidsahs teem Reemereem un West-Gothem pretti, kas fawâ starpâ bija fadraudsejuschees. Pee Schalon-pilssehtas us teem laufeem, fo nosauze tohs Katalauniskus, bija tâ patt tas Reemeru karrawirsneeks Aëzius, kâ tas West-Gothu kchninsch Theodorich sawus karraspehkus stahdijis. Arri dauds dauds zittas tautas no wiffahm Ciropias semmehm, no rihta-mallas lihds wakkaramallai, tur bija fapulzinajuschahs, gribbedamas ar weenu paschu leelu karrakauschanu to nemeeru pabeigt (tas bija 451mâ gaddâ pehz Kr. peeds.). Bija breefmiga kauschana, kas wairak kâ 160,000 wihreem un starp scheem arri tam kchninam Theodorich gallu taiffija. Attilam beidscht bija ja-eet no weetas us sawu lehgeri. Nu wüfch taifni gahje us Rohmas pilsehtu, bet tik affins un ugguns parahdija winna pehdas. Wiffi Rohmas eedsihwotaji, trihzedami un drebbedami, baillojahs no winna. Tik tas Reemeru bissaps Leo, tas pirmajs schâ wahrda, drihkfstejahs, no pilsehtas pee winna iseet laukâ, un ar mihligeem un stipreem wahrdeem winnu luhgt, lai apschehlojahs. Un luhk, winnam ar Deewa palihgu isdes wahs, to zeetu firdi mihtstinacht; jo us reis Attila greesahs atpakkat, un steidsahs us sawu wezzu dsihwes-weetu, bet paschâ zellâ us turren wüfch nomitre. Winna laudis, tee Hunni, ar leelu gohdu winnu eeksch selta sahrka paglabbaja, bet wairak ne fo no ta ne sinnam, neds kur winna sahrks, neds kur winna karraspehks palizzis; jo no ta laika wairs ne fo no scheem breefmigeem karrawihreem dsirdeja, kas tof zittkahrt teem kristigeem laudin gluschi par bailehm un par pährmahzifchanu bija.

Ja Rohmas eedsihwotaji to brihdi, kad bija isglahbt is Attilas breefmigeem naggeem, wehl Deewam buhtu dewuschi gohdu un no firds atgreesufchees no saweem grehkeem, tad winnu pastara stunda teescham ne tik drihs pehz tam buhtu nahkusi! — 455tâ gaddâ atnahze tas Wandahlu kchninsch, Genserich wahrda, preeksch Rohmas, atradde wahrtus walkâ un eenahzis, ar saweem affins-kahrigem karrawihreem tur 14 deenas no weetas laupija. Wifs, kas tik wehl schinni wezzâ keisera pilsehtâ no skunstigahm un zittahm dahrgahm leetahm bija pahri: tas jauks, brangs zikkadelles-nams ar sawu apseltitu juntu, tee dahrgi trauki, fo Reemeru keisers Titus no Jerusalemes basnizas bija atneffis, tahs smukkas bildes un zittas skunstes leetas, fo Greekeru meisteri bija taiffijuschi, — wifs no teem Wandahleem tikke woi pa wiffam isnihzinachts, woi pähr juhru aiswests us Kartahgo-pilsehtu. Ta nu bija pa gallam ar Rohmas wezzu brangumu un spehku, kas 1200 gaddus zaur drihs pähr wiffu pasauli bija waldijis; bet kuresch zilweks jau tanni laikâ buhtu warreis paredseht, ka no schahs paschas ispohtitas Rohmas wehl jauns spehks, prohti: eeksch tizzibas leetahm, iseeschocht, kas tik pat ilgi pastahweschoht un wiffai pasauli wehl dauds smaggaku juhgu uslikchoht!

Kad arri tahs leelas fallas, fo taggad nosauz par Entenderu, Skottu- un Ihru-semmi, Reemereem bija atrautas, un papreeksch no teem Skotteem un Pitteem, pehz no teem Angelsakkeem uswinnetas, tad pa wiffu Ciropiu semmite bija palikkusi gluschi jauna, un luhk, dauds graudini, kas no Kristus fehklas tur appakschâ gulleja, usdihge jo drihsak un pehz ihfa laika jau parahdija baggatu Deewa swehtibu. Peehts gaddu-simtenis wehl ne bija wis beidsees, tad tee West-Gothi, Swewi, Burgundi un Sprantschi eeksch Spahnieru un Sprantschu semmes, tee Wandahli eeksch Seemet-Afrikas, un tee Aust-Gothi eeksch Itahlies semmes jau wiffi bija peenehmuschki kristigu tizzibu, un festa gaddu-simteni tâ patt arri tee Longobardi darrija, kas tur bija eedsihwojuschees, kur zittkahrt teem Aust-

Gotheem fawa walfstiba bija, un peh̄z kureu wahrda wehl taggad Itablies semmes augsch
 puffi nofauz par to Lombardei-walsti. Zannis nahkofchōs gaddu-sintendōs arri tee Dri,
 Calenderi, Skotti, Baiēri, Schweizeri un Frih̄si peenehme Kristus tizzibu. — Tas kei-
 sers Karls, tas leelajs, kas 814tā gaddā peh̄z Kr. peeds. nomirre, teem Sakseem so
 kristigu tizzibu usspeede. Ar laiku schi tizziba arri eeksch Ehiringeru, Beemeru, Dahnu,
 Sweedru, Ungaru un Normannu semmes atradde weetu, un kad muhsu laiks beidsahs,
 tad eeksch Ciropias pa wakkara puffi drihs wairs ne weena tauta ne atraddahs, kas wehl
 zeeti pee paganu tizzibas buhtu turrejusees. 54.

E u h g f c h a n a,

us altari skaitita (1825 gaddā), kad jaunās maies laikā jaunu mahzitaju
 eewedde fawā draudse.

<p>Zew augsti teizam, Zehwē, par Lawu schehlastibu, Kas dewusi mums jaunās maies laizinu! Zew flawejam par Lawu Zehwa ūstizzibu, Kas swehtih̄t swehtijusi muhsu darbinu! Ar labbu prahtu Tu muhs atkal eh̄dinajis, Mums fawas rohkās laipnigi atdarrijis; No jauna mums tohs Zehwa wahrbus sluddinajis: Zew nepamettischi, tew neatstahschu wifs! Wet at jo augsti mums peenahkās flaweht Lewi, Ka muhsu dwehselehm to saldu barribu, To dshiwu maifi, kas no debbes nahk, Tu dewi, Lai ikweens no tahs eh̄doht muhscham dshiwotu; Ka tulscha neatstah̄ta wifs no tahs schi draudse, Ko schehligs Tu ūsluhkojis no augschenes, Un bahri nepamettis, dohdams kas to audse, To kohpj, to ganna un to fawā firdi nesē. Palih̄ds nu tam, ko Lawā wihna kalnā strahdaht Tu rih̄ta agrunā jau effi aizinaj's, Lih̄ds weh̄lam wakkaram par taweem stahdeem gahdaht, Tahs algas zeenigs, ko Tu patē tam noglabaj's. At Jesu, ih̄stais gans, kas dshiwibu nodewis Par fawahm awim un til mihli sudduschas Zre mehleht mehlejis, scho prahtu dohd' no sewis Tam, kam no Zew schahs dwehseles nowehletas. Tu, gars no Deewa dohts, swehts gars tahs mihlestibas,</p>	<p>Laws swehtais ugguns lai tam firdi fasilba, Ka tas eeksch Lawas gaismas, Lawas sadraudsibas Ar debbes preekeem klausitajus peepilba. Lai teem, kas slahpst, no debbes awoteem dohd smeltees, Ar debbes maifi meelo, kas isfalkuschī, Lai mihli palih̄ds paklupuscheem atkal zeltees, Lai mihli mahza tohs, kas schkeetahs stahwoschi. Kā pehrkons sperre, tā lai tohs grehzienekus rahdams Winsch treezoht satreez firdi teem zeetfirdigeem; Kā austrinsch wehsina, tā lai winsch preezinadams Pasluddina peedohschānu atgreestigeem; Lai labpraht winsch par ih̄stu draugu tam pee- stahjahs, Kam atstah̄tam tee behdu zetti jabradda; Lai wahja speekis, akla azzis, tifta kahjas, Winsch wiffas dwehseles ūs debbes pawadda. Un kad nu, nessis deenas karstumu un nastu, Nogurris strahdneek's mehle duffas weetinu, Tad dohd', ka jaunā rih̄tā atmohdees atrastu Tur debbesis dauds to isglahbtu dwehsetu, Kas scheid labpraht ūsnehme Lawus wahrbus Un gohdigā un labbā firdi glabbaja, Eeksch pazeeschānas auglus nesdamas, tohs gahr- dus, Ko lih̄ds ar fawu gannu bauda muhschibā. Amen.</p>
---	--

1.

I a u t a f c h a n a s.

- 15) Kurra keh̄nizeene weenam Deewa wihram tahdas dahwanas peeneffe, kā gan
 dasch'brih̄d semneeze mehds doht?
- 16) Kas tas tahds wihrs bija, kas few pascham gribbeja dshiwibu atnemt, un kusch
 Apustuls winnam leedse un winnu ar wiffu nammu peenehme pee Jesus Kristus draudses
 ūs muhschigu dshiwibu? 4.